

Rachid Benhammou

Een halve kilo kaas

Wie van buiten de EU komt en zich bij zijn partner of familie in Nederland wil voegen, moet zich al in eigen land oriënteren op de Nederlandse taal en cultuur. Zo hebben we dat in Nederland met elkaar afgesproken. Maar dit is iets van de laatste jaren. Vroeger kwamen mensen hiernaartoe zonder een woord Nederlands te kennen of iets te weten van de cultuur van het land.

Als kind van de eerste generatie gastarbeiders heeft taal altijd wel een grote rol in mijn jeugd gespeeld. Welke taal dan ook. Mijn vader vond het belangrijk dat we zijn moedertaal leerden en tegelijkertijd ook het Nederlands omarmden. De deal was dan ook dat thuis enkel het Tamazight (Berbers) gesproken mocht worden en alles daarbuiten moest in het Nederlands. Mijn broers, zussen en ik hadden daar maling aan en lulden gewoon Rotterdams met elkaar, maar als papa in de buurt was, veranderden we niet alleen van gespreksonderwerp, maar ook spontaan in volleerde Berberse linguïsten.

'Leukere ouders'

Mijn vader kreeg in de jaren zestig de Nederlandse taal snel onder de knie. Tot vervelens toe moesten we keer op keer zijn verhalen aanhoren uit de tijd dat hij in een pension woonde met andere mannen uit Noord-Afrika, die op vrijdagmiddag, na het uitklokken in de fabriek, verrassend vrolijk en met ferme pas de weg naar de kroeg of discotheek vonden. Mijn vader bleef dan vaak in z'n eentje achter in het pension, waar hij zijn weekend gebruikte om Nederlands te leren. Prachtig. Maar toen ik op de basisschool zat, baalde ik enorm van zijn kennis van de Nederlandse taal. Want wanneer ik iets geflikt had op school of mijn rapport was niet om over naar huis

te schrijven, kon ik de beste man niks wijsmaken. De kinderen aan de overkant van de straat konden hun ouders wel wat op de mouw spelden. Zij kenden geen woord Nederlands en vonden het ook niet belangrijk om te leren. Het gevolg was dat ze er mij regelmatig aan herinnerden dat zij daarom 'leukere ouders' hadden. Ik was stik-jaloers op die rotkinderen.

Mijn moeder was een ander verhaal. Die vond het belangrijker om zich haar omgeving, in dit geval de Nederlandse samenleving, al doende eigen te maken. Met een paar woordjes en gebruikmakend van gebaren, haar mooie glimlach en soms vreemde gezichtsuitdrukkingen kon ze zichzelf wel redden, zei ze altijd. Mijn moeder was ook geïnteresseerd in de Nederlandse geschiedenis en cultuur. Zo bezocht ze wel eens, samen met haar kinderen, een museum. Ook daarvoor hoefde ze de taal niet te kennen, want de schilderijen waren mooi en vertelden een verhaal. Of ze leende een boek dat ze niet kon lezen. Maar de plaatjes waren mooi en vertelden een verhaal.

Dekselse kerststukjes

Kerst was voor haar een mooi Nederlands cultuurmomentje. Mama hield van de kerststukjes die ik op school maakte en daarom gaf ik haar maar al te graag en braaf de foeilelijk in elkaar geknutselde werkjes. Dan was ik er in ieder geval vanaf. Na de gemeente 'oohs'- en 'aaahs' van mijn lieve moeder, bij het zien van het gedrocht, staken we de kaars samen aan en bleven we ernaar kijken. Tot het stukje uit elkaar pleurde. Vaak duurde dat nog geen minuut.

Toen ik net op de kleuterschool zat, vroeg de juffrouw, vlak voor kerst, aan alle ouders om de kinderen de volgende dag een kaars mee te geven. Voor die dekselse kerststukjes. Maar mijn moeder verstond iets anders. En zo toog ik de volgende ochtend naar school, met in het vooruitzicht een overheerlijke kaaslunch. Want terwijl bij de andere kindjes een mooie kaars op tafel flikkerde, lag er bij mij een halve kilo Goudse Jong Belegen.

Al was kerst niet 'ons feestje', we waren ons er wel van bewust dat het belangrijk was in het land waar mijn ouders naartoe waren geëmigreerd. Mijn moeder hamerde erop dat we de feestdagen net zo uitbundig meevierden als de rest van het land, terwijl mijn vader daar

eigenlijk niks van wilde weten. Die vond het leren van de taal veel belangrijker. Nu, jaren later, geef ik de beste man geen ongelijk. Allereerst omdat ik van mening ben dat je sowieso nooit een kans moet laten liggen om een taal te leren. Bovendien vind ik het van respect getuigen ten minste te proberen de taal te spreken, hoe gebrekkig ook, van het land waar je je vestigt. Maar dan moet je daar wel de kansen en mogelijkheden voor hebben.

Een nieuwe en vreemde taal leren is altijd lastig. Maar hoe moeilijk ook, de taal is én blijft de hoeksteen van de maatschappij. Alles begint met taal. Je netwerk uitbreiden, een studie volgen of een baan vinden: het kan pas wanneer je de taal spreekt én begrijpt. Want zoals een Amerikaanse antropoloog het ooit treffend zei: 'Het enige moment waarop je echt communicatie hebt is als twee mensen de taal even goed of even slecht spreken.'

Dan is de kans dat je met een halve kilo kaas opgescheept zit, ook vele malen kleiner. •

Rachid Benhammou
is cultureel ondernemer, publicist en freelance journalist